

Kwaliteitsmonitor Gastouderopvang

De kwaliteitsmonitor Gastouderopvang is een wetenschappelijk instrument (boek) waarmee gastouders en gastouderbureaus zelf op eenvoudige wijze de pedagogische kwaliteit van gastouderopvang kunnen inschatten. Het maakt duidelijk wat de sterke en zwakkere kanten van de opvang zijn en op welke punten de kwaliteit (verder) verbeterd kan worden.

Twee belangrijke onderwerpen om de kwaliteit van de gastouderopvang te meten zijn de interactievaardigheden van de gastouder en de kwaliteit van de leefomgeving.

Hieronder leest u daar meer over.

1) Interactievaardigheden Gastouder

Professionele opvoeders, en dus ook gastouders, moeten beschikken over zes interactievaardigheden in de omgang met kinderen om de pedagogische basisdoelen optimaal te kunnen realiseren (zie pedagogisch beleidsplan). In de kwaliteitsmonitor Gastouderopvang onderscheiden we de volgende zes interactievaardigheden:

1) Sensitieve responsiviteit	4) Praten en uitleggen
2) Respect voor de autonomie	5) Ontwikkelingsstimulering
3) Structureren en grenzen stellen	6) Begeleiden van interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit – ook wel ‘warmte’ of ‘ondersteunende aanwezigheid’ genoemd – staat voor de vaardigheid om signalen die aangeven dat een kind zich niet goed voelt of behoefte heeft aan ondersteuning op te merken, goed te interpreteren en er passend op te reageren. Daardoor voelt een kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig. Het draagt ook bij aan de ontwikkeling van een veilige gehechtheidsrelatie tussen kind en gastouder.

Respect voor de autonomie

Wanneer kinderen zich veilig voelen, kunnen zij hun aandacht onbezorgd richten op onderzoeken, spelen en oefenen waardoor zij zich op allerlei gebieden kunnen ontwikkelen en versterken. Maar een gevoel van veiligheid alleen is daarvoor niet voldoende. Het is ook belangrijk dat kinderen de kans krijgen om dingen zelf te doen en uit te proberen. Een gastouder die respect heeft voor de autonomie van het kind geeft het kind veel ruimte om zelf dingen doen. Ze stimuleert de kinderen actief om dingen zelf te proberen en respecteert ook eigen ideeën en oplossingen. Deze vaardigheid draagt bij aan de zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde van kinderen. En ook aan de ontwikkeling van allerlei competenties: wie zelf mag proberen, houdt zin om te leren!

Structureren en grenzen stellen

Dit begrip verwijst naar de vaardigheid om aan kinderen duidelijk te maken wat er van hen verwacht wordt en er teven voor te zorgen dat zij zich daar ook aan houden. Het vraagt dat de gastouder het programma en de activiteiten vlot kan laten verlopen en effectief leiding kan geven. Het stellen van grenzen moet doortastend, consequent en respectvol gebeuren. Als kinderen weten waar ze aan toe zijn en als ze kunnen overzien wat er gaat gebeuren en wat er van hen verwacht wordt, draagt dat bij aan een gevoel van veiligheid. En daarnaast helpt het duidelijk, consequent en respectvol stellen van regels en grenzen de kinderen om zich de gestelde normen en waarden eigen te maken en zo hun geweten te ontwikkelen.

Praten en uitleggen

Deze vaardigheid heeft betrekking op de talige interacties tussen de gastouder en de kinderen. Een gastouder die goed is in praten en uitleggen, praat niet alleen regelmatig met de kinderen, maar stemt ook de timing en inhoud van de interacties af op het begripsniveau en de interesse van de kinderen. Deze vaardigheid draagt allereerst bij aan de taal- en cognitieve ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast bevordert goed uitleggen ook de sociale ontwikkeling en de gewetensvorming. Wanneer een gastouder aan een kind dat zich 'misdraagt' goed uitlegt waarom dat gedrag 'verkeerd' is en wat de gevolgen ervan zijn voor andere kinderen, bevordert dat sociaal inzicht en empathie bij de kinderen.

Ontwikkelingsstimulering

Ontwikkelingsstimulering heeft vooral betrekking op de stimulering van de persoonlijke competentie van de kinderen. Het gaat hierbij om de 'extra' stimulering die de gastouder aan de kinderen biedt om hun motorische, cognitieve en taalontwikkeling en creativiteit te ontwikkelen. Zij kan dat bijvoorbeeld doen door de aandacht van kinderen op bepaalde dingen te richten, door nieuwe activiteiten of nieuw spelmateriaal aan te bieden, of door op nieuwe mogelijkheden van bekend spelmateriaal te wijzen. Een gastouder die goed is in het simuleren van de ontwikkeling van kinderen biedt niet alleen veel 'extra' stimulering, maar zij stemt de stimulering ook goed af op de aandacht en het begripsniveau van de kinderen, zodat zij overstimulering van de kinderen voorkomt.

Begeleiden van interacties tussen kinderen

De vijf eerder besproken interactievaardigheden hebben vooral betrekken op de interactie tussen de gastouder en één of meer individuele kinderen. Maar veel gastouders hebben te maken met een groep kinderen die ook onderling interactie hebben en daarin allerlei positieve en negatieve interacties ervaren die van grote invloed zijn op hun welbevinden en ontwikkeling. Daarom is het van belang dat gastouders onderlinge interacties tussen de kinderen waar nodig goed begeleiden. Dat vergt een aparte vaardigheid naast de vaardigheid in het goed omgaan met individuele kinderen. Deze vaardigheid in het begeleiden van interacties tussen kinderen is vooral van belang voor de ontwikkeling van de sociale competentie van de kinderen. Bij het begeleiden van interacties gaat het niet alleen om het goed omgaan met negatieve interacties (zoals het reageren op ongewenst gedrag), maar vooral ook om de bevordering van positieve interacties tussen kinderen: het opmerken en belonen ervan en het scheppen van mogelijkheden om positieve interacties tussen kinderen te laten ontstaan.

2) Kwaliteit van de leefomgeving

U ontvangt van uw consultant een observatielijst waarmee de pedagogische kwaliteit van de leefomgeving bij u als gastouder in kaart kan worden gebracht. Deze lijst bevat belangrijke, herkenbare aandachtspunten waarvan bekend is dat zij bijdragen aan de ontwikkeling en welzijn van kinderen. Het gaat daarbij om allerlei zaken waar kinderen in de gastoudergroep dagelijks mee te maken hebben, zoals de aanwezigheid van speelmaterialen, spelactiviteiten, inrichting, taal, dagindeling en programma. Het doel is om een beeld te krijgen van de sterke en minder sterke kanten van de kwaliteit bij u als gastouder. De ingevulde observatielijst geeft direct inzicht in zaken die (nog) niet in orde zijn en waaraan extra aandacht moet worden besteed om de kwaliteit te optimaliseren.